

Filmovi koje studenti gledaju i njihov stav o ljubavi

Bakota, Maja

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:683242>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Preddiplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Maja Bakota

Filmovi koje studenti gledaju i njihov stav o ljubavi

Završni rad

Zadar, 2018.

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Preddiplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Filmovi koje studenti gledaju i njihov stav o ljubavi

Završni rad

Student/ica:

Maja Bakota

Mentor/ica:

Dr.sc. Ana Šimunić

Zadar, 2018.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, Maja Bakota, ovime izjavljujem da je moj završni rad pod naslovom Filmovi koje studenti gledaju i njihov stav o ljubavi rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 24. rujna 2018.

Sadržaj:

<i>Sažetak</i>	1
<i>Abstract</i>	2
<i>1. Uvod</i>	3
<i>1.1.Ljubav</i>	3
<i>1.2.Ljubav i romantične veze</i>	6
<i>1.3.Film</i>	7
<i>1.4.Djelovanje medija na ljudsko ponašanje i stavove</i>	8
<i>2. Cilj istraživanja</i>	11
<i>3. Problemi</i>	11
<i>4. Hipoteze</i>	12
<i>5. Metoda</i>	13
<i>5.1. Ispitanici</i>	13
<i>5.2. Mjerni instrumenti</i>	13
<i>5.3. Postupak</i>	14
<i>6. Rezultati</i>	15
<i>7. Rasprava</i>	18
<i>8.Zaključci</i>	25
<i>9. Literatura</i>	26

Filmovi koje studenti gledaju i njihov stav o ljubavi

Sažetak

U modernom društvu u kojem živimo konstantno smo izloženi informacijama iz medija. Mediji, među njima i filmovi različitih žanrova prikazuju određena ponašanja i stavove uklopljene u njihove protagoniste koji mogu djelovati na gledateljevu percepciju stvarnosti, te utjecati na njihova očekivanja kako općenito o svijetu, tako i o spolno prihvatljivom ponašanju i o ljubavi. Cilj ovoga istraživanja je bio ispitati odnos preferencije romantičnog i triler filmskog žanra sa stavovima o ljubavi i iskustvom u romantičnim vezama (operacionalizirano kroz trajanje najdulje veze i broj prethodnih veza). U provedenom istraživanju je sudjelovalo 200 sudionika, 101 djevojka i 99 mladića, u rasponu od 18 do 27 godina. Za procjenu njihovog stava prema ljubavi korištena je hrvatska verzija Upitnika stava prema ljubavi (Bartolac, 2012). Preferencija filmskog žanra ispitivala se odgovaranjem na 6 pitanja unutar kojih su sudionici izražavali svoj stav o romantičnim i triler filmovima na skali od četiri stupnja (od uopće se ne slažem do potpuno se slažem). U ovome istraživanju utvrđeno je postojanje značajnih razlika u stavu prema ljubavi kada se u obzir uzme preferencija romantičnih i triler filmova. Sudionici koji izražavaju da češće gledaju trilere i više preferiraju triler filmove te istovremeno smatraju da su triler fimovi realističniji odraz stvarnog života od filmova romantične tematike imaju manje romantični (realističniji) stav prema ljubavi od sudionika koji se manje slažu s tim tvrdnjama i obrnuto. Nadalje utvrđeno je postojanje negativne povezanosti stava prema ljubavi i ukupnog broja veza u kojima su bili sudionici istraživanja. Dobivena je i negativna povezanost preferencije romantičnih filmova sa ukupnim brojem veza u kojima su ispitanici bili, te pozitivna povezanost preferencije triler filmova sa ukupnim brojem veza u kojima su ispitanici bili.

Ključne riječi: ljubav, film, romantične veze, stav prema ljubavi

Movies that students watch and their attitude towards love

Abstract

In the modern society we live in, we are constantly exposed to information from the media. The media, including films of various genres, show certain behaviours and attitudes embedded in their protagonists that can affect the viewer's perception of reality and affect their expectations of the world in general, as well as expectations of sexually acceptable behavior and perception of love. The aim of this research was to examine the relationship between romantic and thriller movies with the attitudes towards love and experiences in romantic relationships (operationalized through the length of the longest relationship and the number of previous relationships). The study included 200 participants, 101 women and 99 men, ranging from 18 to 27 years. In order to evaluate their attitude towards love, the Croatian version of the Questionnaire of Attitudes towards Love (Bartolac, 2012) was used. The preference of the film genre was measured by answering 6 questions within which the participants expressed their attitude about romantic and thriller films on a four-degree scale (I totally disagree with it to I completely agree with the statement). Results of this research show significant differences in attitudes towards love when considering the preference of romantic and thriller movies. Participants that express watching more often thriller movies, preferring thriller movies and at the same time believing that thrillers are a more realistic reflection of real life than romantic movies have less romanticistic (realistic) attitudes towards love than those who disagree with these claims and vice versa. To continue, there is a negative correlation between the attitude towards love and the total number of relationships participants were in at the time of the research. There was also a negative correlation between the preferences of romantic movies with the total number of relationships in which the respondents were and a positive correlation between the preference of thriller movies and the total number of relationships in which the respondents were.

Keywords: love, movie, romantic relationships, attitude towards love

1. Uvod

1.1. Ljubav

Što je ljubav? Kako je objasniti i obuhvatiti u teoriji ili definciji? Ovo su pitanja na koja se tisućama godina pokušava dati odgovor, a taj odgovor mijenjao se ovisno o vodećoj struji misli povijesnog razdoblja tj. duhu vremena. Ljubav je u samoj biti brojnih društvenih djelatnosti poput umjetnosti, filozofije, poezije, religije i kulture. Definicije ljubavi formiraju se na temelju određene slike koja postoji trenutno o čovjeku. Postoji podudaranje u shvaćanju čovjeka i njegovog izražavanja seksualnosti te shvaćanje odnosno mišljenje o ljubavi koje prevladava u nekom razdoblju. Prema definiciji nizozemskog filozofa Baruch de Spinoze, ljubav je radost koja prati razmišljanje o nekoj drugoj osobi, dok Gottfried Wilhelm Leibniz smatra da je ljubav uživanje odnosno osjećaj sreće zbog tuđe sreće (Janet, 1968; prema Foretić, 2014). Ugledni njemački filozof i psiholog Eduard Spranger navodi da je ljubav otkriće svih mogućnosti voljenog čovjeka, a Fjodor Mihajlovič Dostojevski, u svojim romanima, ističe da voljeti znači vidjeti osobu upravo onakvom kakvom ju je Bog „zamislilo“ (Frankl, 1993). Postoji bezbroj definicija ljubavi. Ljubav se najčešće opisuje unutar književnih djela, a kao predmet znanstvenih istraživanja postaje tek posljednjih desetljeća dvadesetog stoljeća. Iako su implikacije ovog predmeta istraživanja (ljubavi) jako važne, malo je znanstvenika svjesno novog opsega znanja o ljubavi. Glavni razlog prisutnog neznanja unutar znanstvenih krugova je specijaliziranost znanstvenih istraživanja. Novi podaci o ljubavi i njenim manifestacijama dolaze iz mnoštva različitih znanstvenih disciplina i rezultat su istraživanja unutar različitih kultura, a stručnjaci ne povezuju vlastiti nalaz s novijim istraživanjima (Blažić, 2016).

Glavno pitanje koje si čovjek postavlja u životu nije pitanje ljubavi već što je to smisao života i kako uspjeti u ostvarenju tog smisla? Frankl (1993; prema Foretić, 2014) smatra da upravo ljubav nudi jedan od načina putem kojeg se može pronaći životni smisao. Tako osobe koje se osjećaju voljenima i koje same vole smatraju da im ljubav oblikuje život. Takve osobe navode da je ljubav ta koja daje smisao njihovu životu (Szentmartoni, 1984). Potraga za smislom života kroz ljubav obično započinje osjećajem zaljubljenosti još u adolescenciji. Otkrivši taj osjećaj čovjek poželi zauvijek ostati u njemu i pričati te razmišljati samo o njemu.

Stoga ne čudi da postoje brojne podjele ljubavi, kao i teorijski pristupi koji objašnjavaju ljubav naglašavajući njene različite temelje i osobine.

Sigmund Freud ljubav je shvaćao isključivo kao izraz ljudske seksualnosti odnosno seksualnog instinkta (Freud, 2014). Evolucijska psihologija pak gleda na ljubav kao sredstvo povezivanja muškaraca i žena na duži period kako bi zajedno vodili brigu za svoje potomke i osigurali nastavak vrste (Suttie, 2014). Kanadski sociolog Alen Lee (1973; prema Nikić, 2011) uspoređuje ljubav s paletom boja. Unutar tog kruga tri primarne boje predstavljaju tri osnovna tipa ljubavi (*ludos*, *eros* i *storge*). Baš kao i u slikarstvu, osnovne boje se miješaju i dobivaju se nove nijanse. Lee (1973; prema Nikić, 2011) kroz detaljna istraživanja izdvaja karakteristike svakog, pojedinog tipa ljubavi: *maniju* obilježava odabir nekompatibilnog partnera, posesivno ponašanje i impulzivnost te ljubomora. Drugi tip ljubavi, *eros* ili strastvenu ljubav, karakterizira: davanje velike važnosti ljubavi, otvorenost prema partneru i naglašavanje intimnosti u odnosu. *Ludus* pak čini nespremnost posvećivanju vezi, teško zaljubljanje, kontrola osjećaja i zadovoljstva u vezi. *Storge* je ljubav slična prijateljstvu, karakteriziraju je zajedničke aktivnosti partnera i obiteljski život. *Agape* je ona nesebična ljubav, a *pragma* označava tip ljubavi koju karakterizira naglasak na praktičnosti veze odnosno partner se bira na temelju posla kojeg obavlja, obrazovanja kojeg je stekao te socioekonomskog statusa. Ističe se također, poštovanje među partnerima te izbjegavanje snažnijih emocija. Lee daje svoj doprinos proučavanju ljubavi kroz isticanje razlika u shvaćanju ljubavi, te istraživanju ideje koja navodi da je ljubavni odnos rezultat vremena u kojem ljubavni par živi. Sternberg (1986) također razvija poprilično sveobuhvatnu teoriju ljubavi nazvanu triangularna teorija ljubavi. Prema toj teoriji, ljubav se sastoji od prisnosti, koja obuhvaća osjećaj bliskosti, povezanosti i vezanosti u ljubavnim odnosima, zatim strasti, koja zahvaća nagone koje vode do romantike, fizičku privlačnost i seksualni čin te predanost koja se odnosi na odluku da se voli druga osoba i da se ulaže trud u održavanje ljubavi. Veličina ljubavi ovisi o ukupnoj snazi tri navedene komponente (prisnost, strast, predanost) a kombinacijom tih triju komponenata formiraju se različita iskustva ljubavi.

Istraživanja ljubavi prije svega pokazuju da je majčinska ljubav prototip za sva ostala iskazivanja ljubavi, počevši od očinske, bratske, spolne, romantične, duhovne, sentimentalne, ljubavi prema domovini, do one prema neživim predmetima (Odent, 1999). Dijete tako najprije

doživljava sasvim pasivno ljubav majke koja ga voli prvenstveno jer je tu i jer postoji (Suttie, 2014). Romantična ljubav smatra se da nastaje kao koncept u modernoj Europi tijekom 18. stoljeća kada jača i koncept individulanosti. Ona se definirala kao idealizacija voljene osobe. Svaki pojedinac unutar društva susreće se s idejom romantične ljubavi. Kao rezultat toga, romantična ljubav najčešće je promatrana samo iz perspektive osobnog iskustva, zanemarujući njenu povezanost s kulturološkom i socijalnom domenom koja je itekako bitna. Na važnost tih domena ukazuju povjesničari koji porast brakova iz ljubavi krajem 18. stoljeća povezuju sa sve većim trendom čitanja ljubavnih romana koji su potakli težnje ostvarivanja nečega sličnog, a danas se ističe važnost reklama i filmova za razvoj pojedinčeve svijesti o romantičnoj ljubavi (Blažić, 2016). Sentimentalnu ljubav karakterizira činjenica da se ona doživljava unutar fantazije, a ne u stvarnom odnosu s drugom osobom. Najčešći oblik te vrste ljubavi je onaj gdje se sve neostvarene želje za ljubavlju i intimnošću zadovoljavaju gledanjem filmova, idealiziranih ljubavnih sadržaja ili slušanjem pjesama o ljubavi i ljubavnim odnosima. Za neke ljubavne partnere je gledanje ljubavi putem ekrana jedini način da dožive ljubav i to kao promatrači ljubavi drugih ljudi. Također postoji idolatrijska ljubav. Ta vrsta ljubavi je poznata kao „velika ljubav“ u filmovima i romanima. Osoba koja nije ostvarila vlastiti identitet idealizira ljubav po uzoru na onu u filmovima te može idealizirati i svog partnera. Gubi se u ljubavi umjesto da se “pronađe” (otkrije svoj smisao). Kako nijedan romantični partner ne može udovoljiti očekivanjima u takvoj ljubavi, dolazi do razočaranja i onda se traži novi idol (partner), katkada opetovano ili se odustaje od ljubavi (Foretić, 2014).

Razmišljanje da je spoznaja racionalna i da postoji kako bi otkrivala istinu o nama samima i drugim osobama u našem životu, sve se više odbacuje posljednja četiri desetljeća (Fletcher i Kerr, 2010). Ljudi teže pronalasku idealne, romantične ljubavi, a istovremeno se cjelokupna kultura temelji na ideji uzajamno korisne razmjene. Tako muškarci i žene kao nagradu traže privlačnog partnera (Fromm, 2000). To sve otvara pitanja čemu prvotno težiti u ljubavi i romantičnim vezama te utječe na pojedinčev stav prema ljubavi.

1.2. Ljubav i romantične veze

Romantične veze i postojanje ljubavi među partnera pokazale su se pozitivno povezane u nizu istraživanja što se objašnjava time da ljudi prvenstveno naglašavaju postojanje ljubavi između njih i njihovog partnera kao razlog funkcioniranja veze te stoga i njene duljine (Graham, 2011). Kakva je ta ljubav među partnerima? Model ljubavi kojeg učimo uz roditelje ima zbatan utjecaj na kasnije odnose u odrasloj dobi ali nije jedini, nepromjenjeni za cijeli život. Naša osobna iskustva i stav prema ljubavi između ostalog su i pod utjecajem društvenih stereotipa ljubavi. U današnjem zapadnom društvu i to prvenstveno kod žena, prevladava stav koji je više romantičarski izdvajajući da ona strasna, romantična ljubav mora prethoditi vezi kako bi se uopće u nju stupilo i kako bi ona bila trajna (Pernar, 2010). Takve osobe su izbirljivije kod biranja partnera jer traže onog savršenog za sebe. Suprotno, osobe s realističnijim stavom prema ljubavi koje se češće odluče ući u vezu bez da upoznaju dobro svog partnera odnosno, njegove navike i osobnost mogu kasnije shvatiti da se drastično razlikuju od partnera. U tim slučajevima, zbog nepotpune slike koju su imali javlja se nezadovoljstvo u romantičnoj vezi, a posljedično i prekid iste (Barelds i Barelds-Dijkstra, 2007). Snaga, važnost i tip ljubavi skloni su promijeni u različitim odnosima te unutar istog odnosa tijekom vremena. Vjerojatnije je da će parovi ostati duže vrijeme zajedno ako su slični po dobi, inteligenciji, obrazovanju i privlačnosti. Također, ako često provode vrijeme zajedno, sudjeluju u zajedničkim aktivnostima te zajednički donose odluke (Pernar, 2010). Iako su rana istraživanja donosila zaključke da romantičarski stav prema ljubavi čini te ljude nespremnima nositi se sa stvarnim problemima unutar veze, novija istraživanja smatraju da romantičarsko viđenje ljubavi stimulira održavanje pozitivnih odnosa između partnera i ima pozitivne učinke na vezu (Ledbetter, 2017).

Opsežna istraživanja pokazuju da na ljudsko viđenje ljubavi djeluju mnogi društveni utjecaji i predrasude, uključujući i osnovnu pogrešku atribucije, efekt lažnog konsenzusa i pristranost potvrde (Krueger i Funder, 2004; prema Fletcher i Kerr, 2010). Dokaz ovim tvrdnjama je pojava problema objekta ljubavi koji sve češće postaje glavni problem ljubavi. Danas ljudi smatraju da voljeti drugog nije teško, ali da je u modernom društvu, problem naći pravi objekt ljubavi, točnije partnera koji bi nas volio i s kojom bi razvijali romantičnu vezu.

Krivac za ovakvo stajalište je dugogodišnje razvijanje i širenje ideje o romantičnoj ljubavi preko filmova i glazbe.

1.3. Film

Današnji svijet u potpunosti je nezamisliv bez medija masovne komunikacije. Od nastanka tiskarskog stroja 1450. godine, preko stvaranja prvog filma 1885. godine, do pojave interneta 1969. godine, masovni mediji se šire ubrzanim tempom. Na samom početku, film je bio zaokupljen reprodukcijom kratkih događaja iz stvarnosti, bilježenjem kretanja prijevoznih sredstava i ljudskih pokreta. Prvi filmovi su bili uglavnom jednominutni, realistični filmovi u jednom kadru od kojih je najpoznatiji Ulazak vlaka na stanicu iz 1895. godine. Tada je film bio samo zanimljiva tehnološka inovacija, medij o čijoj se budućnosti i mogućnostima moglo samo nagađati. Film je od samog početka svoje povijesti poput fotografije postao predmet rasprava oko toga je li riječ samo o novom tehničkom čudu, ili je riječ o neovisnom umjetničkom mediju s velikim potencijalom. Film se činio tek srodnik fotografije i kao takav prvenstveno postojao kao korisno sredstvo za zahvaćanje stvarnosti ili u najboljem slučaju snimanje i oponašanje kazališnih predstava koje su bile u to vrijeme dostupne daleko široj publici (Prica, 2016). Jedan od prvih filmskih teoretičara, Hugo Münsterberg, zauzimao se za film kao medij te je smatrao da je filmski medij za razliku od kazališnog prikladniji za prikazivanje radnje i izvedbe postavljene u stvarno, prirodno okruženje, mijenjanje scene i pozadine velikom brzinom, korištenje specijalnih efekata, krupnih planova i drugih tehničkih mogućnosti čime je film udaljen od kazališta i postaje nova umjetnička forma (Münsterberg, 2013).

Što je film? Film je sukcesivno nizanje velikog broja statičnih slika na ekranu kontigentno popraćeno zvukom koje može prenositi određeno značenje (Bordwell i Carroll, 2012). Najosnovnija podjela filma je ona na tri roda: igrani, dokumentarni i eksperimentalni film. Eksperimentalni film može se odrediti kao nefikcionalni film nekoherentnog, filmskog svijeta svega minimalne ili nepostojeće priče. Njega karakterizira sloboda stvaralaštva, refleksivnost i antikonformizam. Glavno obilježje dokumentarnih filmova je kreativno tretiranje stvarnosti. Oni se ističu objektivnošću, istinitošću, utemeljitosti u dokazanoj građi i

koherentnosti. Igrani filmovi su fikcionalna dijela koja u pravilu nisu dužna voditi računa o objektivnosti. Njih karakterizira pozivanje gledatelja na zamišljanje sadržaja priče koji je fikcionalan bez da nužno vjeruje u njegovu objektivnu istinitost. Postoje brojni igrani filmovi: romantični, triler filmovi, horor filmovi, kriminalistički filmovi i drugi. Iako bi igrani filmovi trebali biti jasno odvojeni od realnosti oni se referiraju, iako u drukčijem stupnju, na stvarnost bilo to metaforički, analogijski ili implicitno te imaju eksplicitan utjecaj na realnost (Prica, 2016). Rapidan porast broja različitih medija te njihovo širenje do svakog kutka zemljine površine okarakteriziralo je posljednjih nekoliko stoljeća. Za pretpostaviti je da će se razvoj svih medija ubrzano nastaviti i u budućnosti. Otkad su se masovni mediji pojavili traju rasprave o njihovim mogućim utjecajima na sve brojniju publiku koju zahvaćaju. Znanstvenici počinju ispitivati odnos medija i njegovog auditorija prije sedamdesetak godina, potaknuti širenjem medija radija (Bouillet, 2002). Razvijeno je niz teorija masovnih komunikacija, te je prikupljeno i niz nalaza o djelovanju medija u modernom društvu prvenstveno ispitivajući njihove utjecaje, ipak postoje pitanja koja još nisu odgovorena što navodi da se istraživanja odvijaju i danas.

1.4. Djelovanje medija na ljudsko ponašanje i stavove

Socijalno kognitivna teorija pruža teorijski okvir unutar kojeg se mogu ispitati determinante i mehanizmi učinka medija na ljudsko ponašanje i stavove. Ljudsko ponašanje često se objašnjava koristeći jednosmjernu uzročnost, u kojoj se ponašanje oblikuje i kontrolira bilo (ili) utjecajem okoliša ili pojedinčevim unutarnjim dispozicijama. Socijalno kognitivna teorija nudi objašnjenje za psihosocijalno funkcioniranje u smislu trijadne međusobne uzročnosti (Bandura 2009). U ovom teorijskom pogledu na osobu i društvo, čimbenici u obliku kognitivnih, afektivnih i bioloških događaja, obrazaca ponašanja i događaja u okolišu djeluju kao interaktivne odrednice koje međusobno utječu jedne na drugu. Ljudi su samoorganizirajući, aktivni, samoreflektirajući i samoregulirajući, a ne samo reaktivni organizmi oblikovani okolišnim događajima ili unutarnjim silama. Ljudski razvoj, prilagodba i promjena isprepletana je s društvenim razvojem, prilagodbom i promjenom. Stoga se osobno djelovanje odvija unutar široke mreže socijalno strukturiranih utjecaja. Ljudi su proizvođači, ali istovremeno i proizvodi

društvenih sustava (Bandura 2009). Gledište sociokognitivne perspektive je da su ljudi po prirodi puni potencijala koji se oblikuje izravnim ili posrednim iskustvom u različite oblike unutar naših bioloških granica. Glavno obilježje čovjeka koje ga razlikuje od drugih bića je njegova visoka plastičnost, ali to ne znači da on nema prirodu ili da dolazi bez strukture (Midgley, 2004). Izrazito razvijeni neuronski sustavi specijalizirani za obradu, pohranu i korištenje informacija pružaju temelj za sposobnosti koje su karakteristično samo ljudske: predodžba, evaluacijska samoregulacija, reflektirajuća samosvijest i simbolična komunikacija. Upravo te i druge sposobnosti omogućavaju djelovanje vanjskih, socijalnih utjecaja među kojima su i sadržaji unutar različitih medija na pojedinca.

Istraživanja pokazuju da izmišljeni, zabavni sadržaji koji se prenose putem masovnih medija, poput romana, televizijskih drama i filmova mogu utjecati na uvjerenja čitatelja i gledatelja o svijetu koji ih okružuje (Green, Strange i Brock, 2002; prema Slater, Rouner i Long, 2006). Zabavni televizijski programi imaju s obzirom na svoju sveprisutnost znatan utjecaj na oblikovanje društvenog karaktera u tolikoj mjeri da se smatra da su druge osobe samo prijenosnici onoga što se u medijima definira kao „trenutno poželjno“ ponašanje, stav i skup osobina (Milivojević i Dragović, 2014). Najčešći ciljevi gledatelja za obradu sadržaja kojima su izloženi kroz televizijske drame i filmove su hedonistične prirode; članovi publike traže distrakciju od svog života, prigušno uzbuđenje, zabavu, osjećaj zadovoljstva i iluminaciju (Oliver i Bartsch, 2010). Koliko će gledatelj biti unešen u samu radnju ovisi koliko su prethodno spomenuti ciljevi zadovoljeni. Istraživanja dokazuju da je moć medija da privuče pažnju, potakne obradu i pohranu informacija velika te značajna i da ostavlja bogatstvo sjećanja na taj sadržaj (Slater, Rouner i Long, 2006; Milivojević i Dragović, 2014).

Postoje tri različita (iako ne nužno međusobno isključiva) puta kojim sadržaj, kojem je pojedinac izložen, djeluje na njegova uvjerenja. Prema teoriji, koju je predložio Slater (1997), varijable koje zahvaćaju stupanj osobne unešenosti u pripovijest (npr. uranjanje osobe u radnju ili identifikacija s protagonistima) mogu posredovati na potencijalne učinke pripovijedanog sadržaja. Gledateljev angažman s narativnom, zabavnom porukom vjerojatno ovisi o tome u kojoj mjeri doživljava pripovijedanje ili likove zanimljivima te koliko se s istima može poistovijetiti. Ovaj fenomen naziva se apsorpcija u narativnom prenošenju i predviđa učinke izmišljenog sadržaja na pojedinčeva vjerovanja. Također, narativni prijenos povezan je s

percipiranim realizmom sadržaja, tako da predmet istraživanja treba biti i uloga koju percipirani realizam ima kao pokazatelj angažmana publike s određenim medijskim sadržajem. Drugi put djelovanja na uvjerenja je put kognitivne elaboracije koja navodi da možda misli koje potvrđuju poziciju ili osjećaje protagonista u skladu s implicitnom uvjerljivom porukom, potiskuju suprotstavljane ili negativne kognitivne odgovore kroz djelotvornu i razrađenu radnju. Treći, osobito relevantan u slučaju poruka koje se bave pitanjima javne politike, uključuje naglašavanje i ponavljanje temeljnih vrijednosti povezanih s tom narativnom i javnom politikom kako bi se promijenila uvjerenja (Slater, Rouner i Long, 2006). Osim toga, istraživanja socijalnog učenja i intervencija pomoću narativnih, zabavnih poruka naglašavaju da je percipirana sličnost primatelja poruka i glavnih likova prikazanih u poruci izrazito bitna za utjecaj poruka na stavove ili ponašanja (Bandura, 2009). Ova percipirana sličnost i s njom povezani pozitivni osjećaji o prikazanim likovima nazivaju se identifikacijom. Identifikacija se može razdvojiti u dvije varijable, percipiranu sličnost i empatiju, koje mogu imati jasno vidljive uloge u procesima uvjeravanja (Slater, Rouner i Long, 2006). Empatija se razlikuje od percipirane sličnosti u tome što opisuje dijeljenje emocija i iskustava s nekim od likova u emitiranom sadržaju, a da se nužno gledatelj ne percipira sličnim tom liku; kao takva empatija je učinkovitija od sličnosti u djelovanju na uvjerenja jer složenije povezuje kognitivne i afektivne procese osobe. Odnosno, veća razina kognitivne obrade nam je potrebna za rasuđivanje o ponašanju, obrazovanju, karakteristikama nekog lika kojeg ne doživljavamo sličnog sebi, a identificiramo se s njegovom pričom iskazujući empatiju (Nabi i Krcmar, 2004). Međutim, socijalno kognitivni mehanizmi kao što su opservacijsko učenje (Bandura, 2009) vjerojatno će imati manji učinak na ponašanje pri jednom gledanju neke drame nego kod izloženosti višestrukim dramama, poput serijskih drama gdje postoji dovoljno prostora i vremena da se razvijaju kompleksni likovi koji sudjeluju u radnji kroz mnogobrojne epizode.

U posljednjih nekoliko godina raste diljem svijeta broj istraživanja (pogotovo u Sjedinjenim Američkim Državama) koja se bave odnosom filmskog medija i očekivanja, stavova te ponašanja gledatelja. Opće poznato je da ljudi svih dobnih skupina sve više slobodnog vremena provode ispred televizora, odlazeći u kina i boraveći na internetu. Iako su ljudi većinom svjesni u teoriji fiktivnosti gledanih sadržaja, oni ne uspijevaju odgurnuti u potpunosti ideju života protagonista koja su prikazana na ekranu pa ih nesvjesno ukomponiraju

u svoje (Milivojević i Dragović, 2014). Kako većina ljudi ignorira upozorenja o medijskoj manipulaciji na stavove i ponašanja društva misleći da su upravo oni otporni na njih, medijski moduli, filmska industrija i reklamne agencije to koriste za zaradu bilijunskih iznosa svake godine te implantiranje željenih ponašanja svojoj publici (Livingstone, 2013). Usprkos svemu navedenom, u Hrvatskoj je ovo još skoro pa i neistražena tema, a još nije objavljeno istraživanje koje ispituje povezanosti gledanja filmova određenog žanra i stavova o ljubavi s iskustvom u romantičnim vezama. Istraživanja u okviru ovog područja, na ovim prostorima, većinom se bave utjecajem crtanih filmova na najmlađe gledatelje ili utjecajem filmova na turizam i brendiranje države, a najstarija datiraju iz 2013. godine što pokazuje aktualnost i nedavno otkrivenu relevantnost ovog predmeta istraživanja. Na temelju svega navedenog ranije u radu te provedenih istraživanja na ovom polju pokazuje se postojanje odnosa između gledanja različitih vrsta filmova i stavova o ljubavi, ali i potreba da se to produbnije istraži. Stoga, cilj ovog rada je da se usmjeri na provjeru tog odnosa te provjeru postoje li povezanosti gledanja filmova određenog žanra i stavova o ljubavi s iskustvom u romantičnim vezama.

2. Cilj istraživanja

Ispitati odnos preferencije romantičnog i triler filmskog žanra sa stavovima o ljubavi i iskustvom u romantičnim vezama (operacionalizirano kroz trajanje najdulje veze i broj prethodnih veza).

3. Problemi

1. Utvrditi postoje li razlike u stavu prema ljubavi s obzirom na:

- a) preferenciju romantičnih filmova
- b) preferenciju triler filmova.

2. Utvrditi odnos iskustva u romantičnim vezama (operacionalizirano kroz trajanje najdulje veze i ukupan broj veza) i:

- a) stava prema ljubavi
- b) preferencije filmskog žanra

4. Hipoteze

1. Pretpostavlja se da fikcionalni sadržaj nije nužno u suprotnosti sa stvarnošću te da se naprotiv, njime služimo za učvršćivanje individualnog osjećaja stvarnosti, naših stavova i ponašanja (Blažić, 2016), stoga se može očekivati razlika u stavu prema ljubavi s obzirom na preferenciju filmskog žanra.

a) S obzirom da se romantiziranje ljubavi potkrepljuje sa tipičnim ljubavnim žanrom, jezikom i ideologijom koja se u njemu prikazuje (Vojković, 2007) za pretpostaviti je da će romantičniji stav prema ljubavi imati sudionici koji više preferiraju i gledaju romantične filmove te smatraju da je ljubav prikazana u tim filmovima ostvariva u stvarnom životu, u odnosu na one koji manje preferiraju navedeni filmski žanr.

b) Prema teoriji kultiviranja osoba promatra stvarnost kroz prizmu medijskog sadržaja kojem se najviše izlaže te su s tom slikom stvarnosti sukladna i njena očekivanja, stavovi i ponašanja (Gerbner, Gross, Morgan, Signorielli, i Shanahan, 2002), stoga se pretpostavlja da će realističniji stav prema ljubavi imati sudionici koji više preferiraju i gledaju triler filmove te smatraju da su oni realističniji odraz stvarnog života, u odnosu na one koji manje preferiraju navedeni filmski žanr.

2. a) S obzirom da je romantičniji stav prema ljubavi i pristup romantičnim vezama bio povezan s tim da ljudi imaju veze kraćeg trajanja jer ih napuštaju čim se pojave prvi problemi, ali i da više oklijevaju pri ulasku u vezu imajući više kriterija pri odabiru partnera (Franiuk, Cohen, i Pomerantz, 2002) može se očekivati značajna negativna povezanost između stava prema ljubavi (veći rezultat u upitniku odnosi se na više romantičarski stav prema ljubavi, dok niži rezultat ukazuje na realističniji pogled na ljubav) i iskustva u romantičnim vezama (trajanje najdulje veze i ukupan broj veza).

b) Ljudi biraju filmove tražeći informacije o funkcioniranju romantičnih veza. Tako oni koji traže romantične filmove jer teže vezi koja je savršena su nesvjesni težine prilagođavanja i kompromisa unutar istih pa suočeni s njima onda napuštaju te veze te se povlače u sanjarenje i maštanje izbjegavajući ulazak u druge veze, istovremeno povećavajući izloženost romantičnim sadržajima (Milivojević i Dragović, 2014). Stoga može se očekivati značajna negativna povezanost između preferencije romantičnih filmova i iskustva u romantičnim vezama te

značajna pozitivna povezanost između preferencije triler filmova i iskustva u romantičnim vezama (trajanje najdulje veze i ukupan broj veza).

5. Metoda

5.1. Ispitanici

U istraživanju je sudjelovalo 200 studenata na Sveučilištu u Zadru i Sveučilištu u Splitu. Uzorak je prigodan i sastojao se od 99 mladića i 101 djevojke. Ispitanici su bili različite dobi, u rasponu od 18 do 27 godina ($M=21.53$, $SD=1.57$). Od toga žene imaju prosječno 21 godinu ($SD=1.25$), a muškarci 22 godine ($SD=1.62$). Najveći je broj studenata na trećoj godini studija.

5.2. Mjerni instrumenti

Na početku upitnika nalazila su se pitanja vezana uz opće demografske podatke, koji obuhvaćaju sljedeće varijable: spol, dob, godina studija, bračni status roditelja, status veze u posljednjih godinu dana, najduža veza (u mjesecima), ukupan broj veza te ako su trenutno u vezi, zadovoljstvo tom vezom.

Sudionici su ispunili hrvatsku verziju *Upitnika stavova prema ljubavi* (Bartolac, 2012), za čiju je uporabu dobivena dozvola autorice Andreje Bartolac. Upitnik se sastoji od 30 izjava koje zahvaćaju karakteristike romantične ljubavi. Dobiveni rezultat nalazi se na kontinuumu od potpuno romantičnog do potpuno realističnoga stava o ljubavi. Slaganje s pojedinom tvrdnjom u navedenom se upitniku ispituje koristeći skalu procjene od 4 stupnja (od 1-‘uopće se ne slažem’ do 4-‘potpuno se slažem’). Najviši mogući rezultat na upitniku iznosi 120 bodova i ukazuje na potpuno slaganje sa navedenim tvrdnjama, odnosno romantičarski pogled na ljubav. Suprotno tome, rezultat od 30 bodova je minimalni rezultat i označuje odbacivanje romantičarskoga stava prema ljubavi, odnosno vjerovanje da je ljubav pragmatična tj. realistični pogled na ljubav. Ispitivanjem pouzdanosti ovog upitnika u prijašnjim istraživanjima dobiven je visok koeficijent unutarne konzistencije ($\alpha=0,870$), dok je korištenjem metode diobe testa utvrđen malo niži koeficijent pouzdanosti ($r_{tt}=0,797$) (Bartolac, 2012). U ovom istraživanju utvrđen je relativno visok koeficijent unutarne konzistencije Upitnika stava prema ljubavi

($\alpha=0,845$) dok je metodom diobe testa (podjelom čestica iz prve i druge polovice upitnika) utvrđen malo niži koeficijent pouzdanosti ($rtt=0,798$).

Preferencija filmskog žanra ispitivala se tako da su sudionici procjenjivali koliko im se sviđaju romantični i triler filmovi, koliko ih često gledaju, koliko smatraju da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu, te koliko smatraju da su trileri realističniji odraz stvarnog života od filmova ljubavne tematike na skali od četiri stupnja (od uopće se ne slažem do potpuno se slažem).

5.3. Postupak

Ispitivanje je provedeno tijekom siječnja i veljače 2018. godine na studentima Sveučilišta u Zadru i Sveučilišta u Splitu. Mjerni instrumenti su primijenjeni tehnikom papir-olovka. Sudionici su prikupljeni uz pomoć profesora na različitim sveučilišnim odjelima u Splitu i Zadru koji su pristali na to da se upitnici podijele desetak minuta prije ili nakon njihovih predavanja koliko je potrebno da se upitnik riješi. Pismena uputa nalazila se na prvoj stranici upitnika i pružala informacije o: predmetu istraživanja, povjerljivosti podataka posebno ističući da će se podaci analizirati samo na grupnoj razini te pravo da se u svakom trenutku prekine rješavanje upitnika i odustane od sudjelovanja u istraživanju. Sudionicima se naglasilo da je ispitivanje dobrovoljno, dakle da nisu dužni u njemu sudjelovati. Sudionicima je osigurana anonimnost na način da se od njih nije tražilo upisivanje imena na upitnike te im je objašnjeno da će rezultati biti korišteni isključivo u znanstvene svrhe. Rečeno im je da se u upitnicima nalazi niz različitih pitanja o nekim njihovim osobnim značajkama, stavovima prema ljubavi te preferenciji filmskog žanra.

6. Rezultati

Cilj istraživanja je bio ispitati odnos preferencije romantičnog i triler filmskog žanra sa stavovima o ljubavi i iskustva u romantičnim vezama (operacionalizirano kroz trajanje najdulje veze i broj prethodnih veza). U skladu s tim, postavljena su dva problema. Rezultati su prikazani redom odgovarajući na svaki problem pojedinačno. Prije toga su prikazani deskriptivni podaci pojedinih varijabli za cijeli uzorak ispitanika (Tablica 1).

Tablica 1. Deskriptivni podaci najduže veze (u mjesecima), ukupnog broja veza, šest pitanja o preferenciji filmskog žanra te stava prema ljubavi

Varijable	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maksimum</i>	<i>Asimetričnost</i>	<i>Spljoštenost</i>
najduža veza(mjeseci)	20.36	18.28	0.00	84.00	0.90	0.28
ukupan broj veza	1.87	1.63	0.00	9.00	1.44	3.53
prefrom	2.33	1.09	1.00	4.00	0.23	-1.25
čestril	2.65	1.00	1.00	4.00	-0.13	-1.04
ljubstvživ	2.18	0.87	1.00	4.00	0.24	-0.71
preftril	2.61	1.00	1.00	4.00	-0.09	-1.04
čestrom	2.32	1.07	1.00	4.00	0.24	-1.20
trilreal	2.28	0.92	1.00	4.00	0.28	-0.73
realromant	80.58	11.42	54.00	113.00	0.08	-0.33

Legenda:

prefrom- Preferiram gledati romantične filmove

čestril- Najčešće gledam trilere

ljubstvživ- Vjerujem da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu

preftril- Preferiram gledati trilere

čestrom- Najčešće gledam filmove romantične tematike

trilreal- Smatram da su trileri realističniji odraz stvarnog života nego filmovi ljubavne tematike

realromant- ukupni rezultat na skali koja mjeri stav prema ljubavi

Prvi problem je bio utvrditi razlike u stavu prema ljubavi s obzirom na preferenciju triler i romantičnih filmova. Ispitanici su bili kategorizirani prema njihovim odgovorima na navedenim česticama – dakle u prvoj su kategoriji oni koji su zaokružili odgovore pod 1 i 2 odnosno da se uopće ili umjereno ne slažu s tvrdnjom, a u drugoj kategoriji su oni koji su zaokružili 3 i 4 odnosno izrazili da se umjereno ili u potpunosti slažu s tvrdnjom. Da bi se odgovorilo na problem, izračunati su t-testovi (Tablica 2).

Tablica 2 Prikaz rezultata t-testova za ispitivanje razlika u stavu prema ljubavi s obzirom na preferenciju romantičnih i triler filmova, za svaku pojedinu tvrdnju.

„Preferiram gledati romantične filmove“						
	<i>M1</i> (<i>N=116</i>)	<i>M2</i> (<i>N=84</i>)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
realromant	75.64	87.39	9.85	9.85	-8.33**	.00**
„Najčešće gledam filmove romantične tematike“						
	<i>M1</i> (<i>N=117</i>)	<i>M2</i> (<i>N=83</i>)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
realromant	76.32	86.57	9.82	10.86	-6.95**	.00**
„Vjerujem da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu“						
	<i>M1</i> (<i>N=129</i>)	<i>M2</i> (<i>N=71</i>)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
realromant	77.97	85.31	11.13	10.43	-4.56**	.00**
„Preferiram gledati trilere“						
	<i>M1</i> (<i>N=92</i>)	<i>M2</i> (<i>N=108</i>)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
realromant	84.91	76.88	10.49	10.90	5.28**	.00**
„Najčešće gledam trilere“						
	<i>M1</i> (<i>N=89</i>)	<i>M2</i> (<i>N=111</i>)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
realromant	85.82	76.37	10.09	10.69	6.37**	.00**
„Smatram da su trileri realističniji odraz stvarnog života nego filmovi ljubavne tematike“						
	<i>M1</i> (<i>N=124</i>)	<i>M2</i> (<i>N=76</i>)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
realromant	82.98	76.66	10.73	11.49	3.93**	.00**

** $p < .01$

Legenda:

Sufiks 1 - ispitanici koji su izrazili manje slaganje s tvrdnjom

Sufiks 2 - ispitanici koji su izrazili veće slaganje s tvrdnjom

Korištenjem t-testova dobiveni su rezultati koji pokazuju postojanje značajnih razlika u stavu prema ljubavi kada se u obzir uzme preferencija romantičnih i triler filmova (Tablica 2). Osobe koje izražavaju da rijede gledaju trilere i manje preferiraju triler filmove imaju romantičniji stav prema ljubavi od onih koji gledaju češće taj filmski žanr i više ga preferiraju. Osobe koje istovremeno smatraju da su triler filmovi realističniji odraz stvarnog života od filmova romantične tematike imaju manje romantični (realističniji) stav prema ljubavi od onih koji se manje slažu s tom tvrdnjom.

Također, osobe koje više preferiraju, češće gledaju filmove romantične tematike i smatraju da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu imaju romantičniji stav prema ljubavi za razliku od onih osoba koji rijede gledaju, manje preferiraju i smatraju da ljubav prikazana u romantičnim filmovima nije ostvariva u stvarnom životu.

Drugi problem je bio utvrditi odnos između iskustva u romantičnim vezama (operacionalizirano kroz trajanje najdulje veze i ukupan broj veza) i stava prema ljubavi te preferencije romantičnih filmova te triler filmova. U svrhu odgovora na problem, izračunat je Pearsonov koeficijent korelacije, a rezultati su prikazani u Tablici 3.

Tablica 3 Prikaz rezultata računanja Pearsonovog koeficijenta korelacije za ispitivanje povezanosti između iskustva u romantičnim vezama (operacionalizirano kroz trajanje najdulje veze i ukupan broj veza) te stava prema ljubavi i preferencije romantičnog i triler filmskog žanra.

Varijable	realromant	ROMANTIČNI	TRILER
najduža veza (mjeseci)	-.066	.07	.06
ukupan broj veza	-.35**	-.21**	.17*

* $p < .05$; ** $p < .01$

Legenda:

ROMANTIČNI- veći rezultat odražava veću preferenciju romantičnih filmova

TRILER- veći rezultat odražava veću preferenciju trilera

Korištenjem Pearsonovog koeficijenta korelacije utvrđeno je da postoji statistički značajna negativna povezanost ukupnog broja veza u kojima su bili sudionici istraživanja i stava prema ljubavi ($r = -.35$, $p = .00$). Ovakvi rezultati pokazuju da što su osobe bile u većem broju veza postižu manje rezultate na upitniku o stavu prema ljubavi tj. imaju realističniji

pogled na ljubav. Međutim, nije dobivena značajna povezanost najduže veze u kojoj su bili sudionici sa stavom prema ljubavi (Tablica 3).

Korištenjem Pearsonovog koeficijenta korelacija dobiveni su rezultati koji pokazuju značajne korelacije preferencije romantičnih filmova te triler filmova sa jednom od komponenata iskustva u romantičnim vezama, a to je ukupan broj veza. Dobivena je negativna povezanost ukupnog broja veza u kojima su ispitanici bili sa preferencijom romantičnih filmova ($r = -.21, p = .00$) što bi značilo da što su osobe bile u manje veza, pokazuju veću preferenciju romantičnih filmova, od onih što su bili u većem broju veza. Također, dobivena je pozitivna povezanost ukupnog broja veza u kojima su ispitanici bili sa preferencijom triler filmova ($r = .17, p = .02$), a to ukazuje na to da osobe što su bile u većem broju veza, pokazuju veću preferenciju triler filmova, od onih što su bili u manjem broju veza. Nadalje, nije dobivena značajna povezanost preferencije bilo romantičnih bilo triler filmova sa najdužom vezom u kojoj su sudionici bili (duljina veze izražena je u mjesecima) (Tablica 3).

7. Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi odnos preferencije filmova romantične tematike i triler filmova sa stavovima o ljubavi. Također, težilo se provjeriti preferenciju istih i iskustva u romantičnim vezama (trajanje najdulje veze i broj prethodnih veza).

Prvi problem bio je ispitati razlike u stavu prema ljubavi s obzirom na preferenciju triler filmova i filmova romantične tematike. Dobiveni rezultati pokazuju postojanje značajnih razlika u očekivanom smjeru, čime se potvrđuju hipoteze (Tablica 2). Rezultati idu i u prilog rezultatima prijašnjih istraživanja (Hefner i Wilson, 2013). Postoji niz različitih teorija o tome zašto bi preferencija i učestalost gledanja filmova romantične tematike mogla ukazivati na romantičniji pogled na ljubav, a obrnuto, preferencija i učestalost gledanja triler filmova na realističniji stav prema ljubavi. Neuroznanstvenici tako nude svoju teoriju naglašavajući da ako se zrcalni neuroni aktiviraju promatranjem radnji druge osobe, mogli bi se i aktivirati gledanjem istih na filmovima. Upravo je u tome bit djelotvornosti medija, ono što vidimo putem ekrana pokreće iste neurone koji bi se pokrenuli da u stvarnoj socijalnoj situaciji. Prepuštanje osjećajima i idejama koja se nude u određenim filmskim žanrovima objašnjava se stvaranjem

sličnih stanja koja gledamo aktiviranjem zrcalnih neurona, stoga dolazi do preklapanja naših viđenja s onim čime smo izloženi putem filmskog sadržaja (Spunt i Lieberman, 2012). Primjerice, osobe koje gledaju i preferiraju triler filmove osjećat će kao da sami mogu sve što likovi u filmu mogu te će s njima dijeliti i emotivno stanje i ideale uključujući i stav prema ljubavi. Nadalje, prema teoriji kultivacije, odnos medijskih poruka i uvjerenja pojedinaca o njihovom društvenom okruženju pod utjecajem su ukupne konzumacije (gledanja) određenih filmova, tako što više gledamo određen žanr filma, to se poruke prikazane u tom filmu više vezuju uz našu percepciju stvarnosti (Gerber, 1969; prema Holmes, 2007). Primjer s kojim se najčešće susrećemo je prikazivanje nasilja u filmovima koji smanjuju responzivnost i utječu na veće prihvaćanje nasilja u stvarnom životu. Romantični filmovi prikazuju optimistična i idealistična uvjerenja koja su postojala stoljećima prije i koja se socijalizacijom prenose generacijama. Tako je prije filmske ekranizacije Romea i Julije, postojala Shakespeareova istoimena drama, a prije nje antički mit o Piramu i Tizbi (Galician, 2004). Ono što je zajedničko svim medijima koji naglašavaju romantičnost, pa stoga i romantičnim filmovima, su poruke poput ljubav pobjeđuje sve, ona se događa u trenu i ako je ljubav ona prava imat će sretan završetak koje u određenoj mjeri karakteriziraju romantični stav prema ljubavi (Sprecher i Metts, 1999). Izlaganjem tim porukama stvara se i potkrepljuje romantični stav prema ljubavi, ali i tradicionalnija očekivanja prema tome kako će ljubav s partnerom izgledati kad se dogodi (Rivadeneira i Lebo 2008). To su uvjerenja koje stvarnost ne može poreći, odnosno ona se na određeni način ne mogu dokazati dokle god je osoba živa, poput vjerovanja o postojanju one prave, suđene ljubavi ili vjerovanja o postojanju uspješnim zato što je pojedinac „dovoljno jako vjerovao” u taj uspjeh pa se zadržavaju nesvjesno unutar uvjerenja i stavova osobe te utječu na njena ponašanja. Nadalje, mitovi koje prihvaćamo duguju svoju djelotvornost i obrambenim mehanizmima u prvom redu regresiji koja nas vraća na infantilne stadije razvoja i odbija utjecaj iskustva na viđenje romantičnih odnosa (Milivojević i Dragović, 2014). Svaka osoba želi održati sigurnost u svoj stav i biti potkrepljena zbog istog od okoline (Bandura, 2009). Moguće je da zato osoba za gledanje bira filmove (romantične osobe romantične filmove, realističnije osobe realističnije filmove) koji se slažu s njegovim stavom odnosno kako bi se ponašala sukladno svom stavu. Izuzetak tome jedino je sljeđenje društvenih normi, kada se ne moramo nužno ponašati sukladno svom stavu. Na primjer, ako je gledanje određenog filma motivirano percipiranim normama društvene skupine (npr. netko bi mogao ostati izoliran u društvu ako

nije nikad pogledao film Titanik). Također, osim što biramo sadržaj ovisno o našem stavu odabir i obrada sadržaja u filmovima utječu na ponašanje povezano sa sadržajem (Nabi i Kremer, 2004). Na primjer, ako uživamo u gledanju triler filmova mogli bismo, kao rezultat našeg angažiranog gledanja tih filmova, dobiti uvid u neke vlastite odnose i probleme koje imamo. To zauzvrat može utjecati na radnje koje poduzimamo po uzoru na likove u tom filmu, postupamo s ljudima u našoj okolini, onim što kupujemo, onim što jedemo i tako dalje, isto vrijedi i za romantični filmski žanr.

Treba ipak biti oprezan kod donošenja zaključaka o razlikama u stavu o ljubavi s obzirom na filmske žanrove kad su u analize uključeni i muški i ženski sudionici. Drugim riječima, postoji mogućnost da se dobivene razlike mogu pripisati i rodnim razlikama obzirom da se isti trend razlika pokazao i između muških i ženskih sudionika u ovom istraživanju (Tablica 1 u Prilogu). Muški više preferiraju trilere i imaju realističniji stav o ljubavi, a žene romantične filmove i imaju romantičniji stav o ljubavi. Muškarci su obično u televizijskim pričama prikazani kao tajni agenti, policajci i kauboiji, a žene se zanimaju samo za ljubav, za svoju obitelj i za dobrobit muškaraca (najčešće protagonista). Većina je svjesna da mediji pridonose razlici među spolovima u stvarnom životu i smatraju da će djeca biti pod utjecajem tih slika (Travis i Offer, 1987). Stoga bi trebalo na većem uzorku provjeriti razlike u stavu prema ljubavi s obzirom na preferirani filmski žanr kontrolirajući spol sudionika. U ovom se istraživanju nije pouzdano moglo to provjeriti zbog manjka broja muških i ženskih ispitanika u pojedinim kategorijama. Da bi se dodatno provjerili dobiveni odnosi preferencije triler i romantičnog filmskog žanra i stava prema ljubavi, ispitanice su razlike posebno za muške i ženske sudionike kad je barem bilo približno 30 ispitanika u kategoriji i kad je bio zadovoljen uvjet homogenosti varijance (Tablica 2 u Prilogu). Dobiveni rezultati idu u prilog realnijeg stava o ljubavi kod preferencije triler filmova, a romantičnijeg stava o ljubavi kod preferencije romantičnih filmova.

Ukupni broj veza u kojima su bili sudionici istraživanja negativno je povezan sa stavom prema ljubavi. Odnosno, što su osobe bile u većem broju veza postižu manje rezultate na upitniku o stavu prema ljubavi tj. imaju realističniji pogled na ljubav. Suprotno tome, što osobe postižu više rezultate na istom upitniku odnosno iskazuju romantičniji pogled na ljubav bili su u manjem broju romantičnih veza. Nadalje, nije dobivena značajna povezanost stava prema

Ljubavi sa najdužom vezom u kojoj su bili sudionici. To je djelomično u skladu s ranijim istraživanjima o povezanosti romantičnih uvjerenja i iskustva romantične veze (Franiuk, Cohen i Pomerantz, 2002; Knee, 1998) te stoga i samo djelomično u skladu s hipotezom u ovom istraživanju. Ovakvi rezultati mogu se objasniti činjenicom da svaki pojedinac posjeduje generalizirana očekivanja o tome kako romantična veza s drugom osobom treba izgledati. Ta generalizirana očekivanja skup su uvjerenja i implicitnih teorija koje pojedinac oblikuje cijeli život. Implicitne teorije romantičnih veza mogu se promatrati iz dvije perspektive. Prva perspektiva temelji se na implicitnoj teoriji uspjeha (Knee, 1998). Implicitna teorija uspjeha najbolje se može shvatiti upravo kroz primjer uspjeha na ispitu. Oni koji smatraju da nisu dovoljno učili i da stoga neće položiti ispit češće će ranije odustati od rješavanja testa jer će biti osjetljiviji na pokazatelje koji ukazuju na neuspjeh (Dweck, 1996; prema Knee, 1998). Slično je i s romantičnim vezama, osobe koje ne vjeruju u osobnu kontrolu nad romantičnim vezama i u odnosima s drugim ljudima općenito, traže indikatore koji ukazuju zašto ta veza ne bi uspjela i odustaju od te veze prije nego li je i započnu. Te osobe vjeruju u sudbinu koja upravlja romantičnom vezom, imaju romantični stav prema ljubavi, pa prvu zapreku i neslaganje s mogućim partnerom shvaćaju kao pokazatelj nekompatibilnosti, tj. da im nije suđeno. U središtu očekivanja koja oblikuju idealnu romantičnu vezu koja se kreira i uspoređuje sa svakom potencijalnom vezom u stvarnosti nalazi se stav prema ljubavi (Knee, 1998). Uvjerenja poput: ljubav sve pobjeđuje, prava ljubav traje zauvijek te postoji samo jedna prava ljubav ukazuju na osobu s romantičarskim pogledom na ljubav. Ova perspektiva naglašava da su upravo ovakva uvjerenja ključna kod razvijanja prvotnih romantičnih osjećaja prema drugoj osobi i koordiniranja ponašanja prema toj osobi. Osobe s romantičnim stavom prema ljubavi naglašavaju važnost primarne kompatibilnosti te su često u potrazi za savršenim partnerom pa stoga odmah odbacuju potencijalne partnere koji se ne uklapaju u tu sliku (Sprecher i Metts, 1999). Nadalje, dobiveni rezultati mogu se objasniti i time da su osobe koje imaju romantični pogled na ljubav vođene mišljenjem da ljubav ne zahtjeva ulaganje napora te vjeruju u polarnost odnosa. Odnosno osobe pod izrazitim utjecajem svojih romantičnih uvjerenja vjeruju da je odnos ili loš ili dobar i neće se promijeniti. Stoga takve osobe na samom početku upoznavanja donose brzoplete odluke i ni ne ulaze u vezu ako odnos ne percipiraju savršenim (Franiuk, Cohen i Pomerantz, 2002). Osobe s realističnijim pogledom na ljubav smatraju da se odnosi mijenjaju tijekom vremena, da ljudi unutar veze evoluiraju te ne isključuju odmah potencijalne

partnere ako njihov odnos u početku nije savršen jer vjeruju da će s vremenom taj odnos napredovati. Oni izazove i probleme u vezi doživljavaju kao pokazatelj koliko je veza snažna odnosno kao mogućnost jačanja i produbljenja odnosa te stoga češće ulaze u veze kad i ne doživljavaju da je njihov partner u potpunosti savršen (Sprecher i Metts, 1999). Nedobivanje značajne povezanosti stava prema ljubavi s najdužom vezom u kojoj su bili sudionici u ovom istraživanju ukazuje na kontradiktornost rezultata i u prijašnjim istraživanjima. Rezultati nekih istraživanja (Sprecher, 1999) ukazuju da kod osoba koje su romantičnijeg stava prema ljubavi početni optimizam i idealizam opada kada su u romantičnim vezama, dok se zadovoljstvo vezom ne smanjuje. Upravo stoga oni objašnjavaju da je ključan trenutak odluka osobe romantičnog stava prema ljubavi da uđe u vezu s drugom osobom, a kad je jednom u vezi kvaliteta te veze (i njeno trajanje) nije više povezana sa stavom prema ljubavi (Sprecher i Metts, 1999). Ovakav rezultat može se objasniti i pretpostavkom da kod biranja partnera osoba u obzir uzima sličnost sebe i te osobe. Ta sličnost može se i ogledati u tome da dijele stav prema ljubavi. Stoga osobe s romantičnim stavom ulaze u veze s osobama koji dijele njihov romantični pogled na ljubav, a osobe s realističnim stavom s onima koji dijele njihov realistični pogled (Franiuk, Cohen i Pomerantz, 2002). Kada im je stav prema ljubavi izjednačen, drugi faktori utječu na trajanje veze. Druga pak istraživanja ukazuju na negativnu povezanost stava prema ljubavi i duljine trajanja veze. Takve rezultate objašnjavaju time da osobe s romantičnijim stavom često imaju očekivanja koja je nemoguće ispuniti pa nakon prvotnog idealiziranja one odustaju od svojih iluzija, javlja se nezadovoljstvo u vezi te je nedugo nakon ulaska odlučuju napustiti, odnosno prekinuti (Talbot 1997; prema Franiuk, Cohen i Pomerantz, 2002).

Posljednje za utvrditi bio je odnos iskustva u romantičnim vezama (operacionalizirano brojem veza i trajanjem najdulje veze) i preferencije romantičnih te triler filmova. S obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja (Shapiro i Kroeger, 1991), očekivalo se postojanje povezanosti između navedenih varijabli. Obradom rezultata, utvrđeno je da ne postoji značajna povezanost preferencije filmskog žanra, bilo romantičnih bilo triler filmova, s najdužom vezom u kojoj su sudionici bili (duljina veze izražena je u mjesecima), a da postoji negativna povezanost preferencije romantičnih filmova s ukupnim brojem veza i pozitivna povezanost preferencije triler filmova s ukupnim brojem veza u kojima su ispitanici bili (Tablica 3), pa je posljednja hipoteza djelomično prihvaćena. Istraživanja pokazuju da mladi ljudi danas, koji

nemaju iskustva u vezama, informacije o ljubavi i odnosima u vezi prvotno dobivaju iz filmova (Bachen i Illouz 1996). Dobivene informacije utječu na njihova ponašanja koja oblikuju uzimajući u obzir ponašanja zaljubljenih u filmovima koje gledaju. Knee je (1998) pokazao da vjerovanje u sudbinu ima negativne posljedice na realizaciju romantičnih veza. Točnije, kako je već spomenuto, ljudi s takvim uvjerenjima češće će prekinuti odnos kad naiđu na razmjerice sa svojim potencijalnim partnerom shvaćajući to kao znak da im veza ne funkcionira i da neće nikad ni funkcionirati. Odakle im ta uvjerenja? Istraživanja pokazuju da je dio uvjerenja koji imamo o romantičnim vezama rezultat popularnih medija, među njima i filmova (Knee 1998). Kultivacijska teorija naglašava da mediji uspijevaju oblikovati naša uvjerenja jer je njihovo odstupanje od stvarnosti uvijek u istom smjeru (prenose slične poruke tj. vjerovanja) (Perse, Ferguson i McLeod, 1994). Dobiveni rezultati u ovom istraživanju mogu se objasniti nalazima dobivenima u istraživanjima koja pokazuju da adolescenti i oni s manje iskustva u vezama koriste filmove kao "udžbenike" iz kojih uče ispravnom ponašanju u romantičnim vezama pa upravo zato tada gledaju prvenstveno filmove romantične tematike (Pardun, 2002). Oni koji su bili u većem broju romantičnih veza nisu motivirani da gledaju romantične filmove s ciljem da uče o interpersonalnim odnosima (Hefner i Wilson, 2013). Možda tada počinju više gledati druge filmske žanrove i preferirati realističnije radnje prikazane u filmovima. S obzirom da istraživanja pokazuju da osobe koje iznose da preferiraju romantične filmove istovremeno iskazuju manje zadovoljstvo sa svojim životom i vezama (Shapiro i Kroeger, 1991), očekivalo se da će to utjecati na trajanje samih veza u kojima se te osobe nalaze, ali u ovom istraživanju nije dobivena značajna korelacija. Dobiveni rezultati mogu se objasniti nadovezujući se na objašnjenje prije navedenog problema. Pokazano je da mediji oblikuju naša uvjerenja i očekivanja u ljubavnim vezama, ali ta očekivanja, jednom kad donesemo odluku da budemo u romantičnoj vezi ne utječu na kvalitetu same veze, uključujući tako i njeno trajanje (Sprecher i Metts, 1999).

Svi dobiveni rezultati temelje se na samoprocjeni koja je provedena putem upitnika kojeg su sudionici rješavali prije ili poslije predavanja okruženi svojim kolegicama i kolegama. Stoga, postoji mogućnost da su se neki uspoređivali, odnosno promatrali odgovore na različita pitanja u upitniku svojim kolegama. To vodi do mogućnosti postojanja socijalno poželjnih odgovora odnosno biranja odgovora koji su u skladu s njihovom spolnom ulogom, a ne s

njihovim stvarnim mišljenjem o preferenciji filmskog žanra ili stavu prema ljubavi. Možda sudionik znajući da njegove odgovore može vidjeti kolega koji sjedi do njega nije želio izjaviti, npr. da preferira romantične filmove te da ih često gleda. S obzirom na navedeno, rezultati ne moraju biti odraz objektivne procjene. Također, rezultati uvelike ovise o motivaciji ispitanika za popunjavanje danog upitnika te koliko su ozbiljno i savjesno uopće prihvatili taj zadatak. Iako su imali tu opciju te im je i usmeno naglašeno, nitko na nijednom odjelu nije odbio sudjelovanje, a kasnijim pregledavanjem nekih upitnika utvrđeno je da neki sudionici nisu odgovorili (preskakanje pitanja) na sva pitanja ili su zaokruživali više odgovora na pojedino pitanje. Takvi upitnici nisu se koristili u istraživanju, ali ne može se sa sigurnošću tvrditi da su sve ostale upitnike koji su ispravno popunjeni sudionici rješavali motivirano i ozbiljno iskazujući svoj stvarni stav prema ljubavi i preferenciji triler i romantičnih filmova. Također, upitnik se popunjavao krajem siječnja i tijekom veljače. Istraživanja pokazuju da je vremenski period oko Božića i Valentinova razdoblje povećanog razmišljanja o ljubavi i odnosima s drugima te da vodi do više romantičarskog stava (Close i Zinkhan, 2006). Možda da se upitnik provodio u nekom drugom razdoblju tijekom godine ne bi bile dobivene ove izražene razlike.

Osim različitih rodni i dobnih skupina, trebalo bi se kod budućeg uzorkovanja fokusirati i na studijsko opredjeljenje koje može utjecati na rezultate. Bilo bi zanimljivo istražiti postoje li razlike između uzoraka ispitanika koji su na humanističkim i tehnološkim fakultetskim smjerovima. Nadalje, u budućim istraživanjima trebali bi se ispitati osim romantičnog i drugi interpersonalni odnosi kako bi se moglo utvrditi koliko oni utječu na stav prema ljubavi te uvesti i druge filmske žanrove u ispitivanje.

8. Zaključci

1. Sudionici koji izražavaju da češće gledaju trilere i više preferiraju triler filmove te istovremeno smatraju da su triler fimovi realističniji odraz stvarnog života od filmova romantične tematike imaju manje romantični (realističniji) stav prema ljubavi od sudionika koji se manje slažu s tim tvrdnjama. Također, sudionici koji više preferiraju, češće gledaju romantične filmove i smatraju da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu imaju romantičniji stav prema ljubavi za razliku od onih koji rijede gledaju, manje preferiraju i smatraju da ljubav prikazana u romantičnim filmovima nije ostvariva u stvarnom životu.

2. Studenti koji su bili u većem broju veza postižu manje rezultate na upitniku o stavu prema ljubavi tj. imaju realističniji pogled na ljubav. Stav prema ljubavi, međutim, nije povezan s najdužom vezom u kojoj su bili sudionici. Osobe koje su bile u manje veza pokazuju veću preferenciju romantičnih filmova, dok osobe koje su bile u većem broju veza pokazuju veću preferenciju triler filmova, od onih koji su bili u manjem broju veza. Nije utvrđena povezanost preferencije bilo romantičnih bilo triler filmova s najdužom vezom u kojoj su sudionici bili (duljina veze izražena je u mjesecima).

9. Literatura:

- Bachen, C. M. i Illouz, E. (1996). Imagining romance: Young people's cultural models of romance and love. *Critical Studies in Media Communication*, 13(4), 279-308.
- Bandura, A. (2009). Social cognitive theory of mass communication. In *Media effects* (pp.110-140). New York: Routledge.
- Barelds, D. P. i Barelds-Dijkstra, P. (2007). Love at first sight or friends first? Ties among partner personality trait similarity, relationship onset, relationship quality, and love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(4), 479-496.
- Bartolac, A. (2012). ZA MENE, LJUBAV JE...: ANALIZA STUDENTSKIH STAVOVA I DOŽIVLJAJA ROMANTIČNE LJUBAVI. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 21(1 (115)), 159-180.
- Blažić, F. (2016). *Diskurs ljubavi. Utjecaj filma na čovjekovu percepciju ljubavi* (Doctoral dissertation, University of Rijeka. Faculty of Humanities and Social Sciences. Department of Cultural Studies.).
- Bordwell, D. i Carroll, N. (2012). *Post-theory: Reconstructing film studies*. University of Wisconsin Pres.
- Bouillet, D. (2002). Vlasta Ilišin, Ankica Marinović Bobinac, Furio Radin: Djeca i mediji: uloga medija u svakodnevnom životu djece. *Revija za socijalnu politiku*, 9(2), 217-220.
- Broverman, I. K., Vogel, S. R., Broverman, D. M., Clarkson, F. E., i Rosenkrantz, P. S. (1994). Sex-role stereotypes: A current appraisal. U B. Puka (ur.), *Moral Development: Caring voices and women's moral frames* (No. 6) (str. 191-210), Taylor & Francis. *Caring voices and women's moral frames: Gilligan's view*, .
- Close, A. i Zinkhan, G. (2006). A holiday loved and loathed: a consumer perspective of Valentine's Day. *ACR North American Advances*.

- Fisher, H. (2016). *Anatomy of Love: A Natural History of Mating, Marriage, and Why We Stray (Completely Revised and Updated with a New Introduction)*. New York: Norton & Company.
- Fletcher, G. J. i Kerr, P. S. (2010). Through the eyes of love: Reality and illusion in intimate relationships. *Psychological bulletin*, 136(4), 627.
- Foretić, V. (2014). Ljubav-stav i umijeće. *Spectrum: ogledi i prinosi studenata teologije*, 3-4(1-2), 74-97.
- Freud, S. (2014). *On the universal tendency to debasement in the sphere of love*. Read Books Ltd.
- Franiuk, R., Cohen, D. i Pomerantz, E. M. (2002). Implicit theories of relationships: Implications for relationship satisfaction and longevity. *Personal Relationships*, 9(4), 345-367.
- Frankl, V. E. (1993): *Liječnik i duša*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
- Fromm, E. (2000). *The art of loving: The centennial edition*. A&C Black.
- Galician, M. L. (2004). *Sex, love, and romance in the mass media: Analysis and criticism of unrealistic portrayals and their influence*. New York: Routledge.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., Signorielli, N., & Shanahan, J. (2002). Growing up with television: Cultivation processes. *Media effects: Advances in theory and research*, 2, 43-67.
- Giordano, P. C., Longmore, M. A. i Manning, W. D. (2006). Gender and the meanings of adolescent romantic relationships: A focus on boys. *American Sociological Review*, 71(2), 260-287.
- Hefner, V. i Wilson, B. J. (2013). From love at first sight to soul mate: The influence of romantic ideals in popular films on young people's beliefs about relationships. *Communication Monographs*, 80(2), 150-175.
- Hendrick, S. S. i Hendrick, C. (1995). Gender differences and similarities in sex and love. *Personal Relationships*, 2(1), 55-65.

- Hoffner, C. i Cantor, J. (1991). Perceiving and responding to mass media characters. U J. Bryant & D. Zillmann (ur.), *Communication. Responding to the screen: Reception and reaction processes* (str. 63-101). Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc
- Holmes, B. M. (2007). In search of my “one and only”: Romance-oriented media and beliefs in romantic relationship destiny. *Electronic Journal of Communication, 17*(3), 1-23.
- Knee, C. R. (1998). Implicit theories of relationships: Assessment and prediction of romantic relationship initiation, coping, and longevity. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(2), 360.
- Knox, D. H. i Schacht, C. (2004). *Choices in Relationships: Introduction to Marriage and Family*, Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.
- Ledbetter, A. M. (2017). Relational Maintenance Behavior and Shared TV Viewing as Mediators of the Association Between Romanticism and Romantic Relationship Quality. *Communication Studies, 68*(1), 95-114.
- Livingstone, S. (2013). *Making sense of television: The psychology of audience interpretation*. New York: Routledge.
- Lunneborg, P. W., i Rosenwood, L. M. (1972). Need affiliation and achievement: Declining sex differences. *Psychological Reports, 31*(3), 795-798.
- Midgley, M. (2004). *Beast and man: The roots of human nature*. New York: Routledge.
- Milivojević, T. i Dragović, K. (2014). The media image of the “effortless life”. *In medias res: časopis filozofije medija, 3*(4), 590-609.
- Münsterberg, H. (2013). *Hugo Munsterberg on film: The photoplay: A psychological study and other writings*. New York: Routledge.
- Nabi, R. L. i Kremer, M. (2004). Conceptualizing media enjoyment as attitude: Implications for mass media effects research. *Communication theory, 14*(4), 288-310.
- Nikić, G. (2011). POVEZANOST STILOVA LJUBAVI S PRIVRŽENOŠĆU, BRIŽNOŠĆU I SEKSUALNIM ZADOVOLJSTVOM U LJUBAVNIM VEZAMA. *Ljetopis Socijalnog Rada, 18*(1). 83-102.

- Odent, M. (1999). *The scientification of love*. London: Free Assn Books.
- Oliver, M. B. i Bartsch, A. (2010). Appreciation as audience response: Exploring entertainment gratifications beyond hedonism. *Human Communication Research*, 36(1), 53– 81.
- Oliver, M. B. i Hyde, J. S. (1993). Gender differences in sexuality: a meta-analysis. *Psychological bulletin*, 114(1), 29-51.
- Oliver, M. B., Weaver, III, J. B. i Sargent, S. L. (2000). An examination of factors related to sex differences in enjoyment of sad films. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44(2), 282-300.
- Pardun, C. J. (2002). Romancing the script: Identifying the romantic agenda in top-grossing movies. *Sexual teens, sexual media: Investigating media's influence on adolescent sexuality*, 211-225.
- Pernar, M. (2010). Love and intimacy. *Medicina Fluminensis: Medicina Fluminensis*, 46(3), 234-241.
- Perse, E. M., Ferguson, D. A. i McLeod, D. M. (1994). Cultivation in the newer media environment. *Communication Research*, 21(1), 79-104.
- Prica, Lj. (2016). *Film kao medij filmskog mišljenja*. Zagreb: Naklada Jurčić.
- Rivadeneyra, R. i Lebo, M. J. (2008). The association between television-viewing behaviors and adolescent dating role attitudes and behaviors. *Journal of adolescence*, 31(3), 291-305.
- Rubin, Z., Peplau, L. A. i Hill, C. T. (1981). Loving and leaving: Sex differences in romantic attachments. *Sex roles*, 7(8), 821-835.
- Shapiro, J. i Kroeger, L. (1991). Is life just a romantic novel? The relationship between attitudes about intimate relationships and the popular media. *American Journal of Family Therapy*, 19(3), 226-236.
- Slater, M. D., Rouner, D. i Long, M. (2006). Television dramas and support for controversial public policies: Effects and mechanisms. *Journal of Communication*, 56(2), 235-252.

- Sprecher, S. i Metts, S. (1999). Romantic beliefs: Their influence on relationships and patterns of change over time. *Journal of Social and Personal Relationships*, 16(6), 834-851.
- Sprecher, S. (1999). "I love you more today than yesterday": Romantic partners' perceptions of changes in love and related affect over time. *Journal of personality and social psychology*, 76(1), 46-53.
- Spunt, R. P. i Lieberman, M. D. (2012). An integrative model of the neural systems supporting the comprehension of observed emotional behavior. *Neuroimage*, 59(3), 3050-3059.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological review*, 93(2), 119-135.
- Suttie, I. D. (2014). *The origins of love and hate*. New York: Routledge.
- Szentmartoni, M. (1984). Ljubav i smisao života. *Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*, 39(3-4), 242-253.
- Travis, C. i Offer, C. (1987) *Najduži rat, Pogledi na razlike među spolovima*, u knjizi Psihologija ljubavi III (Psychology of Love), "Prosvjeta", Zagreb.
- Vojković, S. (2007). Film Medium as Transcultural Spectacle: Europe/Hollywood/Hong Kong. *Hrvatski filmski ljetopis*, 13(50), 45-52.
- Wagman, M. (1967). Sex differences in types of daydreams. *Journal of Personality and Social Psychology*, 7(3, Pt.1), 329-332.

Prilog

Tablica 1 Prikaz rezultata t-testa za ispitivanje razlika s obzirom na spol u preferenciji romantičnih i triler filmova, iskustva u romantičnim vezama (najduža veza i ukupan broj veza) i stava prema ljubavi.

Varijable	<i>M</i> (ž)	<i>M</i> (m)	<i>Sd</i> (ž)	<i>Sd</i> (m)	<i>t</i>	<i>p</i>
Najduža veza (mjeseci)	23.12	17.55	18.92	17.25	2.18**	.03**
Ukupan broj veza	1.69	2.05	1.55	1.69	-1.56	.12
prefrom	3.00	1.64	.97	.72	11.27**	.00**
čestril	2.21	3.09	.93	.86	-6.97**	.00**
ljubstvživ	2.35	2.01	.85	.86	2.77**	.01**
preftril	2.23	2.99	.97	.87	-5.84**	.00**
čestrom	2.91	1.72	.98	.80	9.44**	.00**
trilreal	2.04	2.53	.85	.93	-3.86**	.00**
realromant	84.40	76.68	11.25	10.26	5.07**	.00**

** $p < .01$

Legenda:

prefrom- Preferiram gledati romantične filmove

čestril- Najčešće gledam trilere

ljubstvživ- Vjerujem da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu

preftril- Preferiram gledati trilere

čestrom- Najčešće gledam filmove romantične tematike

trilreal- Smatram da su trileri realističniji odraz stvarnog života nego filmovi ljubavne tematike

realromant- ukupni rezultat na skali koja mjeri stav prema ljubavi

Tablica 2 Prikaz rezultata t-testova za ispitivanje razlika u stavu prema ljubavi s obzirom na preferenciju romantičnih i triler filmova posebno za muške (M-) i ženske (Ž-) sudionike.

„Vjerujem da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu“						
	<i>M1</i> (<i>N</i> =70)	<i>M2</i> (<i>N</i> =29)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
M-realromant	74.57	81.76	9.55	10.3	-3.33**	.00**
„Smatram da su trileri realističniji odraz stvarnog života nego filmovi ljubavne tematike“						
	<i>M1</i> (<i>N</i> =49)	<i>M2</i> (<i>N</i> =50)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
M-realromant	78.71	74.68	9.86	10.35	1.99*	.049*
„Najčešće gledam filmove romantične tematike“						
	<i>M1</i> (<i>N</i> =31)	<i>M2</i> (<i>N</i> =70)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Ž-realromant	76.97	87.69	10.55	9.96	-4.90**	.00**
„Vjerujem da je ljubav prikazana u romantičnim filmovima ostvariva u stvarnom životu“						
	<i>M1</i> (<i>N</i> =59)	<i>M2</i> (<i>N</i> =42)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Ž-realromant	82	87.76	11.6	9.91	-2.61*	.01*
„Preferiram gledati trilere“						
	<i>M1</i> (<i>N</i> =64)	<i>M2</i> (<i>N</i> =37)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Ž-realromant	87.73	78.62	9.32	12.05	4.24**	.00**
„Najčešće gledam trilere“						
	<i>M1</i> (<i>N</i> =65)	<i>M2</i> (<i>N</i> =36)	<i>Sd1</i>	<i>Sd2</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Ž-realromant	87.8	78.25	9.42	11.79	4.46**	.00**

* $p < .05$; ** $p < .01$

Legenda:

Sufiks 1 - ispitanici koji su izrazili manje slaganje s tvrdnjom

Sufiks 2 - ispitanici koji su izrazili veće slaganje s tvrdnjom